

O. P. JINDAL SCHOOL, SAVITRI NAGAR
Periodic Test-3 (Round – I) 2025– 2026

Class: VII**M M: 20****Subject: Sanskrit****Time: 1. Hr.**

Name: _____ Class / Section: _____ Roll No.: _____

*General Instructions:- All questions are compulsory***प्र० 1 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तद् आधारितानाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—**

(निम्नलिखित गद्यांश को ध्यान से पढ़कर प्रश्नों के उत्तर संस्कृत भाषा में लिखिए)

परन्तु अधुना निखिले संसारे कलहस्य अशान्ते च वातावरणम् अस्ति। मानवाः परस्परं न विश्वसन्ति। ते परस्य कष्टं स्वकीयं कष्टं न गणयन्ति। अपि च समर्थाः देशाः असमर्थान् देशान् प्रति उपेक्षाभावं प्रदर्शयन्ति, तेषाम् उपरि स्वकीयं प्रभुत्वं स्थापयन्ति। संसारे सर्वत्र विद्वेषस्य, शत्रुतायाः हिंसायाः च भावना दृश्यते। देशानां विकासः अपि अवरुद्धः भवति। इयं महती आवश्यकता वर्तते यत् एकः देशः अपरेण देशेन सह निर्मलेन हृदयेन बन्धुतायाः व्यवहारं कुर्यात्। विश्वस्य जनेषु इयं भावना आवश्यकी। ततः विकसितः अविकसितयोः देशयोः मध्ये स्वरथा स्पर्धा भविष्यति। सर्वे देशाः ज्ञानविज्ञानयोः क्षेत्रे मैत्री भावनयाः सहयोगेन च समृद्धिं प्राप्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।

I एकपदेन उत्तरत— (केवलं प्रश्नद्वयम्)**(½x2=1)**

- i के परस्परं न विश्वसन्ति ?
- ii केषां विकासः अवरुद्धः भवति ?
- iii हिंसायाः कुत्र भावना दृश्यते ?

II पूर्णवाक्येन उत्तरत— (केवलं प्रश्नद्वयम्)**(1x2=2)**

- i निखिले संसारे कीदृशं वातावरणम् अस्ति ?
- ii समर्थाः देशाः असमर्थान् देशान् प्रति किं कुर्वन्ति ?
- iii एकः देशः अपरेण देशेन सह किं कुर्यात् ?

III यथानिर्देशम् उत्तरत— (निर्देशानुसार उत्तर लिखिए)**(1x2=2)**

- i 'विश्वसन्ति' इति क्रियापदस्य कर्तापदं (कर्तृपदं) किम् ?
 (अ) मानवाः (ब) परस्परम्
 (स) संसारे (द) परस्य
- ii 'निर्मलेन हृदयेन' अनयोः पदयोः विशेषण पदम् किम् ?
 (अ) हृदयेन (ब) निर्मलेन
 (स) निखिले (द) देशेन
- iii 'आत्मानम्' इत्यर्थे गद्यांशे किम् पदं प्रयुक्तम् ?
 (अ) प्रभुत्वम् (ब) परिवारः
 (स) स्वकीयम् (द) परस्य

(निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर उचित विकल्पों चुनकर दीजिए)

- i) ——— उपरि वानराः कूर्दन्ति ।
 (क) वृक्षे (ख) वृक्षाः
 (ग) वृक्षस्य (घ) वृक्षौ
- ii) मोहनः ——— भोजनं यच्छति ।
 (क) भिक्षुकम् (ख) भिक्षुकाय
 (ग) भिक्षुकेन (घ) भिक्षुकौ
- iii) ——— तत्र वसति ।
 (क) देवाः (ख) देवौ
 (ग) देवम् (घ) देवः
- iv) त्वम् ——— आगच्छसि ।
 (क) ग्रामम् (ख) ग्रामात्
 (ग) ग्रामेण (घ) ग्रामस्य
- v) जनकः ——— वस्त्रम् आनयति ।
 (क) पुत्राय (ख) पुत्रस्य
 (ग) पुत्रे (घ) पुत्रम्
- vi) ——— गङ्गा नदी प्रभवति ।
 (क) हिमालयेन (ख) हिमालयस्य
 (ग) हिमालयात् (घ) हिमालये
- vii) ——— राजा हिमालयः अस्ति ।
 (क) पर्वतम् (ख) पर्वतेन
 (ग) पर्वतात् (घ) पर्वतानाम्
- viii) ——— सह जनाः ईश्वरं पूजयन्ति ।
 (क) परिवारः (ख) परिवारेण
 (ग) परिवाराय (घ) परिवारम्
- ix) ——— विना जीवनम् न ।
 (क) जलस्य (ख) जलम्
 (ग) जलौ (घ) जले
- x) ——— हिमालयः उच्चतमः अस्ति ।
 (क) पर्वतेषु (ख) पर्वताः
 (ग) पर्वतान् (घ) पर्वतात्

प्र० 3 विशेषणं विशेष्येण सह उचितम् मेलनं कृत्वा वाक्यानि रचयत—

(½x6=3)

(विशेषण शब्दों के साथ विशेष्य को उचित मिलान कीजिए—)

(क) आकाशः	(i) वृक्षः
(ख) मधुरम्	(ii) लता
(ग) पुष्पितः	(iii) पुष्पाणि
(घ) सुन्दरी	(iv) नीलः
(ङ) विकसिता	(v) फलम्
(च) विकसितानि	(vi) वाटिका

प्र० 4 कोष्ठकात् समुचितं संज्ञापदं चित्वा सार्थक—वाक्यानि रचयत—

(½x6=3)

(कोष्ठक से उचित संज्ञापद चुनकर सार्थक वाक्य बनाइए—)

i) ————— नमः ।	(हरये / हरिम्)
ii) ————— उभयतः पुत्रौ स्तः ।	(पितरम् / पितुः)
iii) ————— परितः कृषिक्षेत्राणि सन्ति ।	(ग्रामस्य / ग्रामम्)
iv) ————— उपरि सैनिकः ।	(अश्वस्य / अश्वात्)
v) ओ३म् ————— नमः ।	(सूर्यस्य / सूर्याय)
vi) ————— उपरि अभिनेता अभिनयं करोति ।	(मंचम् / मंचस्य)

प्र० 5 अधोलिखित समानार्थकपदानि समुचित मेलनं कुरुत—

(½x8=4)

(निम्नलिखित समानार्थक शब्दों को उचित मिलान कीजिए)

(क) स्वकीयम्	(i) सम्पूर्ण
(ख) अवरुद्धः	(ii) दुःखम्
(ग) कुटुम्बकम्	(iii) सम्पन्नम्
(घ) अन्यस्य	(iv) त्यक्त्वा
(ङ) अपहाय	(v) परस्य
(च) समृद्धम्	(vi) परिवारः
(छ) कष्टम्	(vii) आत्मानम्
(ज) निखिले	(viii) बाधितः

